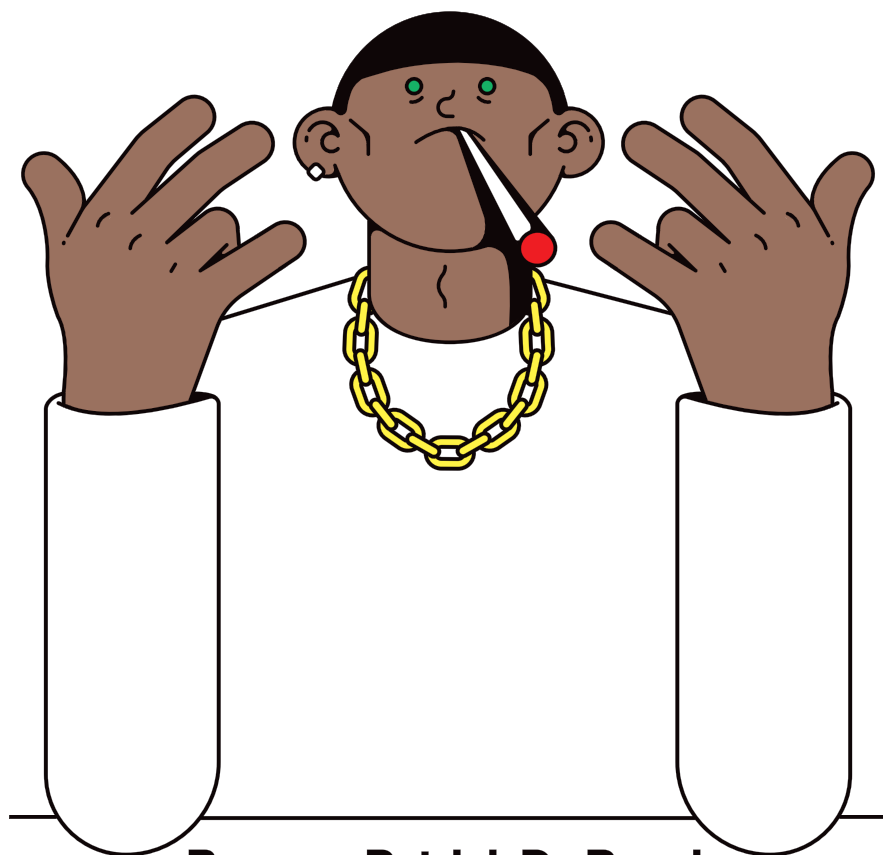

CHECK IT

Bram en Patrick De Rynck

OUT! IT'S Angèle HIPHOP

First off – Introducing	4
1. Waar begint het verhaal?	8
2. Vanwaar het woord?	13
3. Waarom spreek je van 'hiphopcultuur'?	15
4. Wie zijn de voorouders?	22
5. Wie is en wat doet de dj?	25
6. Wie is de mc?	29
7. Is hiphop hetzelfde als rap?	30
8. Is hiphop echt zo populair?	31
9. Wat zijn bars, rhymes en flow?	32
10. Is rap geen repetitieve rijmelarij?	37
11. Is oldskool oubollig?	40
12. Waarom 'de dood van hiphop'?	44
13. Is het een zwarte cultuur?	48
14. En blanke rappers dan?	50
15. Zijn er subgenres in hiphop?	54
16. Waar gaan de teksten over?	58
17. Hoe is hiphop kritisch?	62
18. Is het niet vaak stoerdoenerij?	66
19. Heeft hiphop een zachtaardige kant?	68
20. Is er plaats voor gevoelige kwesties?	75
21. En valt er te lachen?	78

22. Wat is freestyle rap?	82
23. Wat is een rapbattle?	84
24. Zingen en rappen, hoe zit dat?	86
25. Hiphop is toch vaak haat en geweld?	90
26. Wat is een diss?	98
27. Wat met gangstarap en criminaliteit dan?	100
28. Hoe zit het met drugs?	102
29. Is hiphop een mannenbastion?	109
30. Bitch?	114
31. Wat met censuur?	116
32. Hoe herken ik hiphopheads?	118
33. En hiphop buiten de VS?	122
34. Zijn er verrassende verwantschappen?	128
35. Wat is een beat precies?	132
36. Wat zijn samples?	137
37. Wie zijn die hiphopproducers?	142
38. Kun je de evolutie nog eens samenvatten?	154
39. Waar begin ik te luisteren?	159
40. Ik heb de smaak te pakken!	
Waar vind ik meer?	164
Hiphop-abc	167
10 classics en hun samples	176
Namenregister	178

PATRICK DE RYNCK DOESN'T GET IT...

Rhymes, bars, oldskool, Westcoast, samples, dissen... Het is altijd weer hetzelfde liedje: ik popel om in de media stukken te lezen over hiphop en probeer dat ook. En ik loop vast na enkele alinea's. Altijd weer. Omdat ik de basics niet snap. Dat is frustrerend. Want je voelt 'ergens wel' hoe boeiend en veelzijdig de hiphopwereld is. En hoe hiphop stilaan overal doordringt. En hoe eenzijdig het beeld is dat je ervan krijgt als er weer eens een onnozele (maar blijkbaar zeer succesvolle) rapper iets doms doet. Of erger: als er sprake is van moord in het milieu, en politici en moraalridders vervolgens het genre en zijn vertegenwoordigers met veel misbaar kraken.

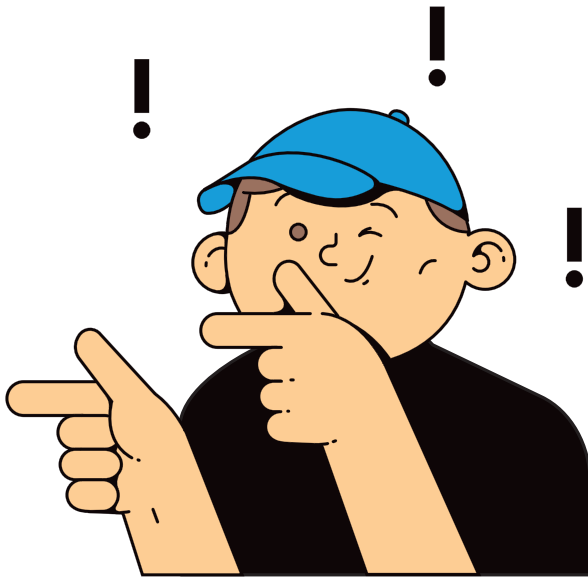
Help mij, mijn zoon! Waarom weet ik als vijftiger zo weinig van een wereldcultuur die intussen dik veertig jaar bestaat, maar die zich voor mij in een parallelle wereld af lijkt te spelen? Ik spits mijn oren als jij zegt dat James Brown aan de wieg van hiphop heeft gestaan, dat Stromae een rapper is en dat Nina Simone zowat de meest gesampelde artieste ever is. En dat hiphop nu echt wel een gigawereldcultuur is, en dat Eminem en Kendrick Lamar zo geniaal zijn. En dat hiphop absoluut niet dood is, zoals je weleens leest. Leg het mij uit!

BRAM DE RYNCK TRIES TO ANSWER...

Ooit moeten mama en jijzelf geëmigreerd zijn naar Wijgmaal, een deelgemeente van Leuven. Ik ging daar naar school in basisschool De Twijg. Daar werkte (en werkt nu nog) meester Wim. Maar je mocht hem ook W.I.M. noemen, en het liefst met de punten ertussen: WEE-IE-EM. Die naam gebruikte hij (en gebruikt hij nog steeds) als artiestennaam in het hiphopcollectief Phillibustas, dat hij tot op de dag van vandaag in leven houdt, nu als Phillibustas+. Wij als jonge gasten die net officieel tiener geworden waren, hadden daar oren naar. We draaiden de platen van de Philliez helemaal grijs. We kenden de teksten van meester Wim uit ons hoofd. En we rapten ze hardop mee. Aan W.I.M. heb ik mijn grootste passie te danken.

In het zesde leerjaar, rond mijn elfde, maakte ik voor het eerst gebruik van mijn zelfbeschikkingsrecht: mijn plechtige communie zou ik niet doen. In ruil voor de kosten die aan zo'n feest verbonden zijn, kreeg ik van jullie en de rest van de familie een computer. Dat 'hemelse' geschenk heeft mijn passie voor hiphop definitief doen ontbranden. Ik beluisterde als tijdverdrijf, naast de hit-cd's die ik voor kerst kreeg, de albums van Dr. Dre. Ik installeerde naast games en taaleducatieve programma's ook muzieksoftware die

me wijsmaakte dat ik meesterproducer was: deuntjes spelen met digitale instrumenten, drum patronen opnemen, ritmes bedenken en uiteindelijk zelfs 'nummers' in elkaar flansen. Ik werd zoals vele anderen het schoolvoorbeeld van de *white boy* die verliefd was op hiphop.

Sindsdien ben ik me gaan gedragen als hiphopper. Het was mijn ding, en jullie gunden me dat. Ik vormde samen met vier vrienden ons Leuvense collectief Soundrascalz, en schreef mijn masterproef in de filosofie over hiphop en authenticiteit. Maar we wandelden te vaak naast elkaar. Onze leefwerelden waren te verschillend. Moeilijke communicatie tussen een puber en zijn ouders, ja. Hier en nu hebben we een cruciaal stuk van de oorzaak te pakken: we zijn elkaar een dialoog verschuldigd. Over HIPHOP. Vragen die al jaren op je lippen branden, zal ik met veel plezier beantwoorden. Check It Out!

O ja, behalve jullie generatie is er nog een publiek waarvoor ik dit boek wilde maken. Ik geef vaak workshops over hiphop aan de jonge gasten van nu. Zij zijn wél helemaal into hiphop, maar het hele verhaal achter de hiphopcultuur, hm, dat missen ze, merk ik. *Check It Out!* is dus ook voor hen bedoeld.

1. Waar begint het verhaal?

We beginnen het verhaal na de Tweede Wereldoorlog. Vanaf de jaren vijftig verspreidt zich in het Westen een nieuw soort muziek. Het icoon: Elvis Presley. Dat loopt parallel met een snel veranderende mentaliteit, een soort bevrijding. De jeugd kan, zeker vanaf de jaren zestig, eindelijk jeugd zijn. De tweede helft van de eeuw wordt de tijd van de rock-'n-roll. Rock wordt mainstream. Daarnaast zie je andere stromingen: rhythm-and-blues en jazz al sinds de jaren twintig, en in de jaren zestig stilaan ook soul en funk. Soul, jazz en funk zijn drie verschillende muzieksoorten, maar ze hebben elkaar grondig beïnvloed. En ze zijn belangrijk voor ons hiphopverhaal.

In het midden van de jaren zeventig laat een nieuwe muzikale vorm van zich horen, ongeveer op hetzelfde moment als de punk met zijn 'no future', de snelle harde power van de heavy metal, en ook discomuziek, het dansende bastaardkind op plateauezolen van onder meer soul en funk. Het genre dat wij hier bedoelen, is even vernieuwend en radicaal als rockmuziek. Vanuit achtergestelde zwarte buurten in de Verenigde Staten zal hiphop, daar hebben we het over, uitgroeien tot een wereldcultuur. Het wordt de soundtrack van de populaire westerse (jongeren)cultuur. In al zijn gedaanten, want hiphop is veel meer dan muziek, zoals ook punk, heavy metal en disco dat zijn. Het is een levensstijl. Denk daarbij aan dans, kleding, een eigen slang, een mentaliteit en communitygevoel, noem maar op... We kunnen de afgelopen veertig jaar dus ook de hiphoptijd noemen. Want van de genres die we hier noemen, is de veertiger hiphop veruit het succesvolst.

Voor het antwoord op de vraag naar de oerkreet van hiphop keren we dus terug naar het midden van de jaren zeventig. Hiphop vastpin-

nen op één ontstaansmoment is niet makkelijk. Elke cultuur of culturele beweging komt geleidelijk en procesmatig tot stand. En succes heeft altijd veel vaders (en in dit geval weinig moeders). Veel jongeren uit die tijd – inmiddels zijn dat dus zestigers en zeventigers – gaan er prat op dat ze aan de basis stonden van het moment dat we zoeken: *the birth of hiphop*. Maar er is wel degelijk een soort startschot. We hebben het doorgaans over drie founding fathers: DJ Kool Herc, Grandmaster Flash en Afrika Bambaataa. Ik spits het verhaal hier toe op DJ Kool Herc.

DJ KOOL HERC

Clive Campbell, alias DJ Kool Herc, wordt algemeen beschouwd als de man die de eerste hiphopsteen heeft gelegd. Deze Jamaicaan is geboren in 1955 en belandt op zijn twaalfde op de plek waar hiphop dankzij hem zijn geboortekreet zal slaken: The Bronx, een van de vijf stadsdelen van New York City. Op zijn dertiende al is hij een regelmatige bezoeker van dansclubs. Als breakdancer merkt hij in die clubs bij het publiek vaak frustratie over wat dj's doen. Hij wil kunnen blijven dansen. Mensen als hij vragen zich af waarom een dj een plaat niet volledig speelt en waarom hij er net dáár of dáár 'de stop op zet'.

Stop. Even een uitweiding over dj's. Over vanzelfsprekendheden die we soms vergeten. Een dj dóét altijd wat met de muziek die hij speelt. Allereerst maakt hij een keuze en speelt hij dus een zelfgemaakte selectie van platen af. Daar grijpt hij al in. Hij kiest er zelf voor om te laten horen wat hem op dat moment en in die bepaalde sfeer gepast lijkt. Daarbovenop laat hij soms doelbewust

delen van een plaat niet horen, omdat die volgens hem voor zijn set geen meerwaarde bieden. Bovendien vervormt hij de oorspronkelijke structuur van de muziek. Door het tempo van twee verschillende platen gelijk te stellen kan hij die platen ook tegelijk afspelen. Of door de opbouw naar een climax van één plaat te vervormen in toonhoogte of frequentiesterke 'doet hij iets' met de oorspronkelijke productie en kan hij er de climaxopbouw van een andere plaat mee vermengen. Dj's laten platen zonder stiltemomenten in elkaar overgaan, maar ze vervormen dus ook de muziek die ze eerst selecteerden. Zo passen ze originele producties aan voor hun doel. Zijn die veranderingen terecht? Doet een dj recht aan de creaties die hij voor zijn doel gebruikt? Dat is aan de groep mensen die op dat bepaalde moment aanwezig zijn om te bepalen. Een dj-set is altijd een momentopname.

Terug naar de jonge DJ Kool Herc. Hij is er alleszins van overtuigd dat hij het dj-werk beter kan dan wat de doorsnee-dj van dat moment doet. De meesten spelen volgens hem te veel voor zichzelf. Hij verschuift het paradigma. We spreken over een belangrijke periode in 1973. DJ Kool Herc, op dat moment achttien jaar, keert alles om. Hij besluit zijn en andermans frustraties te counteren door muziek te spelen en daarbij voluit te kiezen voor het perspectief van de dansvloer. De uitdaging is dus: ga in op de wensen van het publiek. DJ Kool Herc gaat daarbij ook op zoek naar platen die anderen niet hebben, om zich te kunnen onderscheiden. Hij zoekt, uiteraard, dansmuziek. En welk genre leent zich daar op dat moment beter toe dan funk? Herc gaat op platenjacht naar de beste funkmuziek die hij kan vinden. Een voorbeeld is 'Get Up (I Feel Like Being a) Sex Machine' van James Brown, een plaat die hij in 1970 koopt, ook het jaar waarin de song als single is uitgekomen.

De muziek die Herc speelt wordt door velen op prijs gesteld. Het publiek wordt er wild van. Maar vooral de manier waarop hij dat doet blijkt een *gamechanger*. Zijn vernieuwende ritme leidt tot een ongeziene samenhang op de dansvloer. Wat maakt nu die DJ Kool Herc zo uniek en wat doet hij om die sfeer van samenhang tot stand te brengen? Hoe heeft één man zo'n golf kunnen doen ontstaan? Wat heeft ervoor gezorgd dat wij, jonge hiphoppers van nu, nog altijd kunnen voortbouwen op wat hij heeft gedaan?

DJ KOO LHERC

FEESTJES IN THE BRONX

De naam is al gevallen: The Bronx. In het begin van de jaren zeventig heeft de zwarte jeugd in die buurt van New York maar weinig toekomstkansen. Er is armoede, de werkloosheidscijfers scheren hoge toppen en de drugscriminaliteit tiert welig, met bendeoorlogen als een van de vele gevolgen. Jongeren zoeken naar manieren om hun levenslust en muzikale creativiteit te botvieren, maar ze hebben er de ruimte en de platforms niet voor. Daarom organiseren ze bijvoorbeeld noodgedwongen dansfeesten als hun ouders het huis uit zijn. Op die zogenaamde houseparty's kom je niet binnen als je geen connecties hebt. En de feestjes zijn meestal eenmalig als de rechtmatige eigenaars van de flat eenmaal de gevolgen zien, bijvoorbeeld omdat het meubilair eraan heeft moeten geloven. Daarop besluit DJ Kool Herc – nog altijd maar achttien – een ruimte te huren waar de feestjes wél een plaats kunnen krijgen.

Op 11 augustus 1973, in een van de 102 blokken op 1520 Sedgwick Avenue in New York, wordt hiphop geboren. De plek is intussen cultureel erfgoed.

Wat onderscheidt dat ene zomerse augustusfeest in 1973 van de vele andere feestjes in The Bronx? Wat is daar en toen gebeurd waardoor dit *breaking news* is geworden en we mogen spreken van de geboorte van hiphop? Van een muziekgenre en een cultuur die de Bronx-jeugd een gezicht, een gevoel van eigenwaarde en een uitlaatklep zullen geven? En die de hele wereld zullen veroveren?

THE BREAK AND THE LOOP

Het korte antwoord is: breaks, nog altijd een basisbegrip in hiphop en nog altijd van onschatbaar belang. Elke hiphopliefhebber moet er DJ Kool Herc eeuwig dankbaar voor zijn. Hij komt er dus mee op de proppen in zijn zoektocht naar vernieuwing op de dansvloer.

Hoe is het gegaan? DJ Kool Herc ziet dat zijn publiek elke keer weer helemaal losgaat op één gedeelte van de muziek, namelijk het moment waarop alleen de drumpartij hoorbaar is, de break. Die doet vaak dienst als introductie van een nummer of als aanloop naar een climax. Het nadeel van zo'n drumsectie is dat ze maar enkele seconden duurt.

Hier zit 'm het genie van DJ Kool Herc: van sommige platen met een break heeft hij een tweede exemplaar. We doen de techniek later uit de doeken, maar belangrijk voor dit verhaal is dat een dj minstens twee platen-spelers heeft, die hij ofwel tegelijk, ofwel elk om de beurt kan laten spelen. DJ Kool Herc legt simpelweg twee identieke platen op, speelt op een ervan de break af, schakelt meteen over naar de tweede plaat, daarna weer naar de eerste enzovoort. Zo creëert hij de illusie dat de drumsectie oneindig kan doorgaan: de loop.

De techniek achter breaks, samples en beats: check vooral de vragen 35 en 36.

Come on y'all, and you don't stop!

Over mc's lees je meer bij vraag 6.

En er is meer. Herc zet ook de toon voor mc's. Hij is de eerste dj die tijdens het draaien een microfoon gebruikt om het publiek aan te moedigen. Na verloop van tijd gaan anderen die taak van hem overnemen. En zo is de mc, *de master of ceremonies*, geboren. Een microfoon en enkele ophitsende, oppompende en aanmoedigende slagzinnen volstaan om het publiek op te stuwen tot een dansend geheel. De mc's die daar en dan, begeleid door de tunes van DJ Kool Herc, door de zaal klinken, worden beschouwd als de eerste rappers.

Het publiek is overweldigd. Drie jaar later, in 1976, is DJ Kool Herc de populairste dj in New York. Dankzij een simpele vondst: een stukje muziek steeds opnieuw en zonder onderbreking afspelen. Breakdancers – kortweg b-boys en b-girls – gaan uit hun dak en kunnen dankzij de break eindelijk hun routines oefenen, zonder onderbreking. Ze doen hun ding op de talrijke hiphopfeesten die volgen op dat ene, goddelijke 'moment van openbaring'.

'Herc' komt van Hercules, de bijnaam die de jonge DJ Kool Herc van zijn vrienden kreeg vanwege zijn indrukwekkende gestalte. Hercules is zoals bekend de Romeinse naam voor Heracles, zo ongeveer de grootste held uit de Griekse mythologie, een zoon van oppergod Zeus. DJ Kool Herc heeft zijn (bij)naam niet gestolen!

DE DJ IS DE VADER

Wat alvast opvalt, is dat ons hiphopverhaal dus door een dj is ingezet. Het waren dj's – maar dan wel geniale dj's van het type DJ Kool Herc – die met hun verfrissende kijk op muziek een heel nieuw muziekgenre uit de grond hebben gestampt. *Remember*, we spreken hier over de periode voor het bestaan van internet en streaming. Toen je nieuwe muziek ofwel ontdekte in platenwinkels, ofwel tijdens een dj-set.

DJ Kool Herc heeft de eerste breaksteen gelegd, maar in zijn kielzog moeten er nog andere namen vallen: Grandmaster Flash, Grand Wizard Theodore en Afrika Bambaataa. Ik ga op deze plaats niet dieper in op deze costichters van hiphop, maar onder vraag 5, waar we het over dj's hebben, komen zij aan bod.

COLOFON

© 2019 Angèle / Standaard Uitgeverij nv,
Rijnkaai 100/A11, B-2000 Antwerpen
en Bram & Patrick De Rynck

Vertegenwoordiging in Nederland
New Book Collective, Amsterdam
www.newbookcollective.com

Vormgeving cover en binnenwerk: Tom Hautekiet
Tekeningen: Tijsje Revalk
Eerste druk september 2019

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN 978 90 223 3619 9
NUR 662
D/2019/0034/242